

8.8.2008

Dnro 2179/5/08

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Esittelijäneuvos Raino Marttunen

LAUSUNTO ULKOMAALAISLAIN MUUTTAMISTA KOSKEVASSA ASIASSA

Sisäasiainministeriö on pyytänyt lausuntoa valmistelemastaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jossa ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislain työntekijän oleskelulupajärjestelmää. Esitän lausuntonani seuraavaa.

Ehdotuksella pyritään selkeyttämään ja yksinkertaistamaan työntekijän oleskelulupajärjestelmää. Se ei ole ehdotuksen perustelujen mukaan toiminut käytännössä siten kuin ulkomaalaislakia valmisteltaessa tavoiteltiin. Syynä tähän on ollut työntekijän oleskeluluvan sääntelyn vaikeaselkoisuus ja tulkinnanvaraisuus, joka yhdistettynä hakemusten vireillepanomenettelyn moninaisuuteen on aiheuttanut sekaannusta ja viiveitä hakemusten käsittelyssä.

Voimassa oleva päätöksentekojärjestelmä on kaksivaiheinen. Työvoimatoimisto tekee ensin työvoimapoliittisia edellytyksiä koskevan osaratkaisun, minkä jälkeen Maahanmuuttovirasto tekee asiassa lopullisen päätöksen. Jatkoluvat myöntää paikallispoliisi. Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika on perustelujen mukaan saattanut kestää jopa kahdeksan viikkoa ja yksittäistapauksissa vieläkin pitempään.

Työntekijän oleskelulupien myöntämisprosessi yksinkertaistuu ja keventyy ehdotetuilla uudistuksilla merkittävästi. Totesin jo maahanmuuttohallinnon toiminnan kehittämistä koskevasta raportista 10.6.2008 antamassani lausunnossa, että työntekijän oleskelulupajärjestelmän kehittämistä koskeva asia on erittäin tärkeä. Kun ulkomaalainen haluaa työskennellä Suomessa, on hyvin keskeistä, että oleskelulupahakemus käsitellään nopeasti ja ilman turhaa byrokratiaa.

Muutoksella järjestelmä pyritään saamaan yksinkertaiseksi, ymmärrettäväksi, ennustettavaksi ja nopeaksi. Työvoiman saatavuusharkinnasta luopuminen merkitsee lukuisten vaikeasti tulkittavien poikkeussäännösten häviämistä. Ensimmäiset luvat voidaan ehdotuksen mukaan myöntää nykyistä pidemmäksi ajaksi. Tämä on omiaan helpottamaan koko ajan kasvavien hakemusmäärien käsittelyä.

Päätöksenteko keskitetään ehdotuksen mukaan yksinomaan Maahanmuuttovirastolle. Tätä voidaan pitää perusteltuna, koska maahanmuuttoasiat on muutoinkin keskitetty tämän vuoden alusta lukien sisäasiainministeriön hallinnonalalle.

Mielestäni ehdotus vaikuttaa laillisuusvalvonnan näkökulmasta myönteiseltä ja työntekijän oleskelulupaa hakevan oikeusturvaa parantavalta. Ehdotuksen yksityiskohtia minulla ei ole ollut mahdollisuutta tarkastella perusteellisesti.